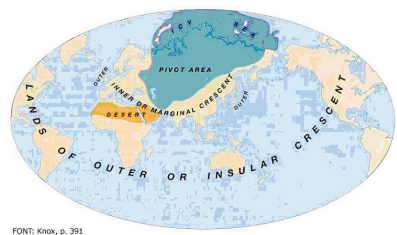

Ο Βρετανός Γεωγράφος **Sir Halford John Mackinder** σε ένα άρθρο του, που δημοσιεύεται το 1904 στην επιθεώρηση *Geographical Journal* με τίτλο «The Geographical Pivot of History» (Ο Γεωγραφικός Άξονας της Ιστορίας), παρουσιάζει τις αντιλήψεις του για τη σχέση Ιστορίας και Γεωγραφίας και τη θεώρησή του για τη Διεθνή Τάξη στις αρχές του 20ου αιώνα. Ο Mackinder στο θεμελιώδες έργο του *Democratic Ideals and Reality*/1919, καθώς και σε ένα άρθρο με τίτλο «The Round World and the Winning of the Peace», που δημοσίευσε το 1943 στην επιθεώρηση *Foreign Affairs*, υποστηρίζει, ότι η κεντρική γεωγραφική θέση ενός κράτους αποτελεί το πλέον αποφασιστικό πλεονέκτημά του στο πλαίσιο του διεθνούς ανταγωνισμού ισχύος. Έτσι, το κράτος που ελέγχει την Heartland (κεντρικό άξονα/ζώνη ή ζωτική ενδοχώρα) της παγκόσμιας νήσου (Ευρώπη, Ασία και Αφρική), κυριαρχεί σε όλη την παγκόσμια νήσο (World Island). Σαν Heartland δε, καθορίζει την Ευρασία (Ανατολική Ευρώπη και κεντρική Ασία), περιοχή η οποία περικλείεται από τον Εσωτερικό ή Περιφερειακό Ημιδακτύλιο (Inner or Marginal Crescent), ο οποίος αντιστοιχεί στο γεωγραφικό υποσύστημα Δυτική Ευρώπη-Υποσαχάρια Αφρική-Μέση και Εγγύς Ανατολή- Νότια και Ανατολική Ασία. Ο Ημιδακτύλιος αυτός περιορίζεται με τη σειρά του από τα δυο νησιωτικά υποσυστήματα της Μ. Βρετανίας και της Ιαπωνίας. Τα υποσυστήματα αυτά αποτελούν τα άκρα ενός δευτέρου δακτυλίου, ο οποίος ονομάζεται Εξωτερικός ή Νησιωτικός Δακτύλιος (Outer or Insular Crescent) και που σε αυτόν ανήκουν η Αμερικανική ήπειρος, τα υποσυστήματα των νήσων του Νότιου Ειρηνικού Ωκεανού και το Αυστραλιανό νησιωτικό σύμπλεγμα. Λειτουργώντας το σύστημα των δύο δακτυλίων (εσωτερικού και εξωτερικού) και με δεδομένη την παγκόσμια ναυτική ισχύ της Μ. Βρετανίας, αλλά και την κυριαρχία της στην Νότια και Νοτιοανατολική Ασία εξασφαλιζόταν ο περιορισμός του κυρίαρχου της Heartland και η αδυναμία εξόδου του προς τις θερμές θάλασσες.

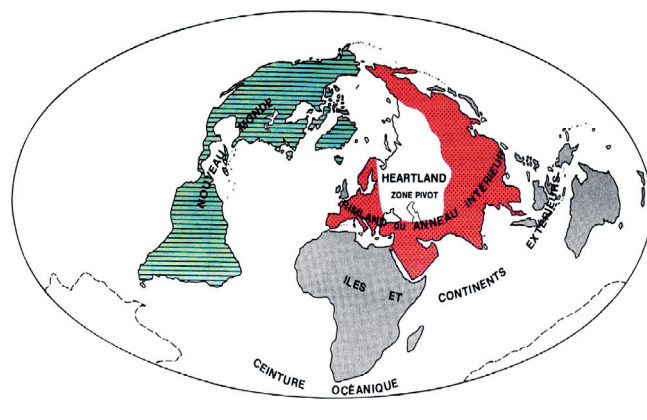

Σχήμα 2:
Η Pivot Area
και οι Δακτύλιοι
του Mackinder,
(πηγή: www.wikipedia.org)

Σχήμα 3: Η κατά Mackinder εξέλιξη από το 1904 στο 1919,
(πηγή: www.wikipedia.org)

Ο **Nicolas John Spykman**, Ολλανδικής καταγωγής Αμερικανός καθηγητής του πανεπιστημίου Yale, γνωστός και ως ο νονός της «Ανάσχεσης» (Containment), μιας πολιτικής των ΗΠΑ για την αποτροπή της επιρροής της ΕΣΣΔ στην Ευρώπη και αλλού, στο βιβλίο του «*Geography of the Peace*» (Γεωγραφία της Ειρήνης), το οποίο εκδόθηκε ένα χρόνο μετά το θάνατό του, το 1944, ασκεί κριτική στον Haushofer, χαρακτηρίζοντας την Geopolitik ως «... ψευδοεπιστημονική αιτιολόγηση της πολιτικής της εδαφικής επέκτασης». Αν και σημειώνει τη θετική συμβολή του Mackinder, παρουσιάζεται κριτικός στην άποψη του τελευταίου περί νομοτελειακής αντίθεσης των ναυτικών και των χερσαίων δυνάμεων. Κατά τον Spykman η Heartland περιορίζεται στην Ανατολική Ευρώπη και τη Σοβιετική Ένωση, ο δε δακτύλιος Rimland ορίζεται από τη Δυτική Ευρώπη, την Τουρκία, τη Αραβική χερσόνησο, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, την Ινδία την Νοτιοανατολική Ασία και την Ιαπωνία. Το κράτος που ελέγχει τη Rimland, κυριαρχεί τελικά επί της Ευρασίας. Κατά τον Spykman «Το πεδίο δράσεως της Γεωπολιτικής είναι αυτό της εξωτερικής πολιτικής των κρατών. Με τις ιδιαίτερες αναλυτικές της μεθόδους κάνει χρήση των Γεωγραφικών δεδομένων-της Γεωγραφίας νοουμένης με την ευρεία σημασία του όρου-για να καταλήξει στην επιλογή πολιτικής συμπεριφοράς, η οποία θα επιτρέπει την επίτευξη δικαίων στόχων». Κατά τον Διευθυντή του Ινστιτούτου Διεθνών Σπουδών του Yale, Καθηγητή **Frederic Sherwood Dunn** (*The Geography of the Peace*, Prologue by Dr. F. S. Dunn): α) Το έργο του Spykman απαντούσε «...στην αναγκαιότητα δημιουργίας ενός συγκροτημένου αναλυτικού εργαλείου για την εξέταση της αμερικανικής εθνικής ασφάλειας στο νέο-αναδυόμενο διεθνές περιβάλλον» και β) επίσης συνεχίζει γράφοντας «...Υπάρχουν[...] πολλοί λόγοι για τους οποίους πρέπει να επιδιώξουμε με κάθε δυνατό τρόπο να βελτιώσουμε τα αναλυτικά μας εργαλεία και τον τρόπο προσέγγισης αυτού του δυσκολότερου όλων των προβλημάτων». Εννοεί την υπόθεση της εθνικής ασφάλειας και τονίζει τη σημασία της γεωπολιτικής ανάλυσης του Spykman.

Σχήμα 4: Η σπουδαιότητα του θαλάσσιου δακτυλίου κατά τον Spykman, (πηγή: www.wikipedia.org)